

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1-3/20/1559

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peadirektor Pille Lehis
Otsuse tegemise aeg ja koht	15.06.2020 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	29.04.2020 (registreeritud inspektsioonis 30.04.2020)
Vaidlustatav haldusakt või toiming	Andmekaitse Inspektsiooni 31.03.2020 menetluse algatamata jätmise teade nr 2.1-1/20/861
Vaide esitaja	Eraisik
Vaide esitaja esindaja	Vandeadvokaat Kristel Viru Advokaadibüroo Sirel & Partnerid aadress: Vesivärava 50, 10126 Tallinn e-posti aadress: kristel.viru@sirel.com

RESOLUTSIOON:
Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel
otsustan:

- **Jätta vaie rahuldamata**

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Vaide esitaja saab käesoleva otsuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

I. 05.03.2020 esitas vaide esitaja järgmise sisuga kaebuse

1. ASJAOLUD

1.1. Eraisik on AS-i SEB Pank klient ning ühtlasi ka Osaihingu Hexanor (pankrotis) juhatuse liige (lisa 1 – äriregistri väljavõte). Harju Maakohus menetleb Osaihingu Hexanor (pankrotis) pankrotimenetlust tsiviilasjas 2-18-11704.

1.2. Osaihingu Hexanor (pankrotis) pankrotimenetluses on võlausaldajaks AS SEB Pank, keda
Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee
Registrikood 70004235

on pankrotimenetluses esindanud jurist Xxxxx Xxxxxx.

1.3. Osaihingu Hexanor pankrotimenetluses on võlgnik esitanud kompromissettepaneku, mis on võlausaldajate üldkoosolekul heaks kiidetud ja ka kohtus kinnitatud (lisa 2 – 09.01.2020 kohtumäärus asjas 2-18-11704).

1.4. AS SEB Pank oli kompromissi kinnitamise vastu ning edastas peale kompromissi kinnitamist, s.o 06.12.2019 pankrotihaldurile vastuväite kompromissi osas (lisa 3 – AS-i SEB Pank 06.12.2019 vastuväide). Vastuväide on mõeldud esitamiseks Harju Maakohtule ning pankrotihaldur edastas selle võlausaldajatele.

1.5. AS-i SEB Pank vastuväitele oli lisatud eraisiku AS-i SEB Pangas oleva pangakonto väljavõte (vt lisa 3 lisa 9). Tegemist on Eraisiku isikuandmetega, mis AS-i SEB Pank jurist edastad pankrotihaldurile, edastamiseks omakorda kohtule, mille kaudu said nimetatud pangakonto väljavõttele ligipääsu kõik tsiviilasja menetlusosalised. E-toimiku andmetel on ASI SEB Pank poolt edastatud vastuväide koos lisadega tehtud nähtavaks vähemalt 17- le isikule (sealhulgas ka Xxxxx Xxxxxx, kaebaja ja tema esindaja, lisa 4 – e-toimiku väljavõte), lisaks ka kohtu töötajatele. Sama vastuväite on pankrotihaldur edastanud ka kõikidele võlausaldajatele 10.12.2019 e-posti teel (kokku 11 esindajat, vt lisa 3).

2. KAEBUSE PÕHJENDUSED

2.1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) artikkel 4 lg 1 sätestab, et isikuandmed on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekti“) kohta; tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaator või selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise, geneetilise, vaimse, majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse tunnuse põhjal. Pangakonto andmed on isikuandmed nimetatud määruse tähenduses.

2.2. AS-i SEB Pank esindaja Xxxxx Xxxxxx on avaldanud Eraisiku isikuandmeid pankrotihaldur Martin Kruppile, kohtule, Osaihingu Hexanor (pankrotis) kõigile võlausaldajatele ja nende esindajatele. Puudub informatsioon mitmele isikule on Eraisiku isikuandmeid edastatud, kuid seda on tehtud vähemalt mitmekümnele isikule. Pole välistatud, et AS SEB Pank toimib sarnaselt ka teistes kohtumenetlustes, kus ta on menetlusosaline – töötleb oma klientide nõusolekuta nende isikuandmeid ja avaldab neid kolmandatele isikutele. 2.3. Isikuandmete edastamine kolmandatele isikutele on isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 4 lg 1 kohaselt isikuandmete töötlemine. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 6 lg 1 sätestab isikuandmete töötlemise õiguslikud alused, millest ühtegi käesoleval juhul ei esine. Eraisiku isikuandmeid on töödeldud ilma tema nõusolekuta, millega on rikutud eelpool viidatud määruse artiklis 5 (p 1, a) nimetatud üldpõhimõtet, mille kohaselt peab isikuandmete töötlemine toimuma seaduslikult, õiglaselt ja läbipaistvalt.

2.4. Isegi kui Eraisik on AS-iga SEB Pank lepingut sõlmides nõustunud oma isikuandmete töötlemisega, siis on isikuandmete töötlemine lubatud vaid kindlal eesmärgil – panga ja kliendi vahelise õigussuhte teenindamiseks. Isikuandmete kaitse üldmääruses on asjaomane põhimõte sõnastatud artikkel 5, lg 1, p-s b. Kindlasti ei ole Eraisik andnud AS-ile SEB Pank nõusolekut pangakonto andmete edastamiseks kohtumenetlustes eesmärgiga kaitsta AS-i SEB Pank huve. Eraisik ei ole andnud nõusolekut oma isikuandmete edastamiseks Osaihingu Hexanor (pankrotis) võlausaldajatele, pankrotihaldurile ja kohtule. Sealjuures, AS SEB Pank ei ole mitte lihtsalt kasutanud Eraisiku andmeid selleks, et objektiivselt kajastada faktilisi asjaolusid vmt, vaid AS-i SEB Pank eesmärk oli andmete avaldamisega kahjustada Eraisiku mainet, sest AS SEB Pank viitas oma vastuväites sellele, et Eraisikul ei ole pangakontol raha. Seega kasutas AS SEB Pank isikuandmeid oma kliendi halvustamiseks, mis on eriti taunitav.

2.5. Eeltoodust järeldub, et AS SEB pank on rikkunud Eraisiku õigusi ja isikuandmete kaitse üldmäärust. 2.6. IKS § 65 lg 1 sätestab, et isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 5 sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtete rikkumise eest, samuti nimetatud määruse artiklites 5–7 ja 9 sätestatud andmesubjekti nõusoleku andmise korra rikkumise eest karistatakse rahatrahviga

kuni 20 000 000 eurot. IKS § 65 lg 2 kohaselt sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem.

3. TAOTLUS

Eeltoodust tulenevalt ja juhitudes isikuandmete kaitse üldmääruse artiklist 5(1) ja IKS § 65 lg-st 2, palun:

1. alustada AS-i SEB Pank suhtes järelevaevemenetlust seoses Erasiku isikuandmete ebaseadusliku töötlemisega;
2. informeerida allakirjutanut menetluse läbiviimise tulemustest.

II 31.03.2020 jättis Andmekaitse Inspeksioon kirjaga 2.1-1/20/861 menetluse algatamata järgmise põhjendusega

Esitasite Andmekaitse Inspeksioonile kaebuse AS SEB Pank peale, kes võlausaldajana esitas OÜ Hexanor pankrotimenetluses kohtule osaiühingu juhataja kui eraisiku pangakonto väljavõtte. Leiate, et võlausaldaja on kompromisettepaneku vastuväitele lisatud eraisiku pangakonto avalikustanud õigusliku aluseta e-toimikus pankrotihaldurile, kohtule ja võlausaldajatele. Lisaks leiate, et panga eesmärk oli andmete avaldamisega kahjustada Erasiku mainet, sest vastuväites viidatakse raha puudumisele tema pangakontol. Palute inspeksioonil alustada AS-i SEB Pank suhtes järelevaevemenetlust seoses Erasiku isikuandmete ebaseadusliku töötlemisega.

Selgitan, et vastavalt isikuandmete kaitse seaduse § 2 punktile 1 kohaldatakse isikuandmete kaitse seadust ja Euroopa isikuandmete kaitse üldmäärust kohtumenetlusele menetlusseadustikes sätestatud erisustega.

Isikuandmete kaitse üldmääruse 20. põhjenduspunktis on muuhulgas märgitud, et kohtusüsteemi sõltumatus kaitsmiseks kohtumenetlusega seotud ülesannete täitmisel, sealhulgas otsusetegemisel, ei peaks järelevaevuasutuste pädevus hõlmama isikuandmete töötlemist juhul, kui kohtud täidavad oma õigust mõistvat funktsiooni.

See, milliseid tõendeid tsiviilmenetluses menetlusosalised esitama peavad, mida kohus vastu võtab ja kuidas hindab, on reguleeritud tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) 25. peatükis. Menetlusosalisel on õigus ja kohustus kohtule esitada tõendid oma õiguste kaitseks. Kui kohus peab seda vajalikuks, võib ta ka ise tõendite kogumist korraldada.

TsMS § 238 lg 3 punkti 1 kohaselt võib kohus keelduda tõendi vastuvõtmisest ja selle tagastada või keelduda tõendite kogumisest, kui tegemist on põhiõiguste õigusvastase rikkumisega saadud tõendiga. Selle hinnangu, kas tegemist on lubamatu tõendiga, peab andma kohus ise. Vastuväited tõendi lubamatuse kohta tuleb Teil seega esitada kohtumenetluse raames kohtule.

Ka seda, kas esitatud tõendi sisu kahjustab kontoomaniku mainet, ei ole Andmekaitse Inspeksioon pädev hindama, seda saab teha kohus.

Andmekaitse Inspeksioon ei saa sekkuda kohtumenetlusesse ning asuda menetlusest eemaldama tõendeid või tegema ettekirjutusi menetlustoiminguteks.

Kuna Andmekaitse Inspeksioonil ei ole pädevust sekkuda kohtu tegevusse õiguse mõistmisel, ei alusta ma Teie kaebuse alusel järelevaevemenetlust.

Menetluse algatamata jätmise saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspeksiooni peadirektorile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Lisaks juhin tähelepanu, et kuigi tulenevalt haldusmenetluse seaduse §-st 13 on menetlusosalisel õigus kasutada esindajat, peab selleks olema antud kirjalik volitus. Praegusele kaebusele volitust lisatud ei olnud. Kuna käesoleval juhul ei sõltu kaebuse

lahendamise tulemus volituse olemasolust, ei asunud ma lähtudes menetlusökonoomikast puudusi kõrvaldama ja volikirja esitamist nõudma.

VAIDE ESITAJA NÕUE ja SELETUS:

Käesolevaga esitan Erasiku nimel vaide Andmekaitse Inspeksiooni (edaspidi nimetatud AKI) 31.03.2020 otsusele nr 2.1.-1/20/861, millega jäeti Erasiku avalduse alusel AS-i SEB Pank (edaspidi nimetatud SEB) suhtes järelevaivemenetlus alustamata. Vaidega palub Erasik eelnimetatud otsus tühistada ja alustada järelevaivemenetlust SEB-i suhtes.

1. ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

- 1.1. Erasik esitas 05.03.2020 lepingulise esindaja vahendusel AKI-le kaebuse seoses sellega, et SEB on avaldanud Erasiku isikuandmeid.
- 1.2. Kaebuses tugines Erasik sellele, et SEB esitas 06.12.2019 OÜ Hexanor (pankrotis) pankrotihaldurile vastuväite (vt 05.03.2020 kaebuse lisa 3), millele oli lisatud isiku kui eraisiku SEB-is oleva pangakonto väljavõte.
- 1.3. E-toimiku andmetel on SEB-i poolt edastatud vastuväide koos lisadega, s.t Erasiku isikuandmetega tehtud nähtavaks vähemalt 17-le isikule.
- 1.4. 05.03.2020 kaebuses palus Erasik, et AKI alustaks järelevaivemenetlust SEB-i suhtes
- 1.5. 31.03.2020 otsusega jättis AKI menetluse alustamata. AKI põhjendas otsust sellega, et andmeid avaldati pooleliolevas kohtumenetluses (tsiviilasi 2-18-11704) ja AKI ei sekku pooleli olevasse kohtumenetlusse.

2. VAIDE PÕHJENDUSED

- 2.1. Erasik on füüsiline isik, kes ei ole tsiviilasjas 2-18-11704 menetlusosaline ja andmeid on avaldatud siis, kui kompromiss ei olnud veel kohtule isegi esitatud
 - 2.1.1. TsÜS § 26 lg 1 kohaselt on juriidilise isiku õigusvõime võime omada tsiviilõigusi ja kanda tsiviilkohustusi. Juriidiline isik võib omada kõiki tsiviilõigusi ja -kohustusi, välja arvatud neid, mis on omased üksnes inimesele. Juriidiline isik vajab õiguskäibes osalemiseks ning tehingute tegemiseks tahet, mis toimiks juriidilise isiku huvides ja oleks suunatud juriidilise isiku eesmärkide saavutamisele. Kõik õigused ja kohustused, mis on tekitatud juriidilise isiku organi tegevusega, on juriidilise isiku õigused ja kohustused ning väljendavad tema teovõimet (TsÜS § 31 lg 5).
 - 2.1.2. Esiteks ei ole Erasik tsiviilasjas 2-18-11704 menetlusosaline. 09.01.2020 kohtumäärusest nähtub, et Erasik ei ole asjas menetlusosaline (lisa 1). Menetlusosaliseks on nimetatud asjas OÜ Hexanor (pankrotis), kelle näol on tegemist juriidilise isikuga. OÜ Hexanor (pankrotis) pankrotimenetlus on alustatud OÜ Hexanor (pankrotis), kui juriidilise isiku kohustustest tulenevalt. Erasik ei ole eraisikuna menetlusosaliseks tsiviilasjas 2-18-11704, milles SEB Erasiku pangakonto andmed kümnetele isikutele edastas.
 - 2.1.3. Teiseks, SEB avaldas isikuandmeid mitte kohtule, vaid pankrotihaldurile vastuväidet esitades, s.t avaldamise hetkel ei olnud veel ka kohtumenetlust alanud. Pankrotihaldur saatis kohe Erasiku isikuandmed edasi kõigile võlausaldajatele (vt 05.03.2020 kaebuse lisa 3). Kuigi hilisemas kohtumenetluses avaldati Erasiku isikuandmed veel täiendavatele isikutele (kohtutöötajad, menetlusosalised ja nende esindajad).
 - 2.1.4. Kolmandaks, isegi kui SEB oleks avaldanud Erasiku isikuandmeid pooltevahelises kohtuvaidluses (kuid see ei ole nii), siis oleks tegemist ikkagi õigusvastase isikuandmete avaldamisega. Ka kohtumenetluses tohib andmeid avaldada üksnes kohtu taotlusel ja konkreetse korra järgi ning nii, et oleks tagatud andmekaitse. Pole ju mõeldav olukord, kus AKI annab krediidasutustele juhiseid, et kohtumenetlustes võib valimatult kasutada klientide isikuandmeid ilma nõusolekut küsimata.
 - 2.1.5. Eelnevast tulenevalt on juba seetõttu alusetu AKI menetluse alustamata jätmine SEB suhtes, põhjusel, et OÜ Hexanor (pankrotis) suhtes on alustatud kohtumenetlus. Kuna Erasiku suhtes ei ole alustatud kohtumenetlust, siis on tegemist alusetu põhjendusega.

2.2. SEB ja Erasiku, kui füüsilise isiku vahel on sõlmitud makseteenuse leping, mille õigused ja kohustused tulenevad nii VÕS-is sätestatust, kui isikuandmete kaitse seadusest

2.2.1. VÕS § 709 lg 1 sätestab, et makseteenuse leping on leping, millega seaduse kohaselt makseteenuse pakkumise õigust omav käsundisaaja (edaspidi makseteenuse pakkuja) kohustub tegema käsundiandja (edaspidi maksja) korraldusel makseasutuste ja e-raha asutuste seaduses nimetatud maksetehinguid, makseteenuse pakkuja klient aga maksma selle eest tasu. Antud juhul on SEB ja Erasik sõlminud makseteenuse lepingu. SEB on makseteenuse pakkuja ning Erasik maksja. VÕS § 710¹ lg 1 sätestab, et kui isik ja tema taotletavad lepingutingimused vastavad seaduses sätestatule ja makseteenuse pakkuja kehtestatud teenuste üldtingimustele või makseteenuse osutamise tüüptingimustele, sõlmib makseteenuse pakkuja isiku nõudmisel temaga makseteenuse lepingu, millega makseteenuse pakkuja osutab talle makseasutuste ja e-raha asutuste seaduse § 3 lõikes 1 nimetatud ühte või mitut makseteenust eelnimetatud üldtingimuste või tüüptingimustega määratud korras ja ulatuses.

2.2.2. Üheks makseteenuse osutamise lepingu tingimuseks on saladuse hoidmise kohustus, mis tuleneb nii üldtingimustest, kui ka seadusest. VÕS § 719 lg 1 sätestab, et makseteenuse pakkuja ja maksevahendaja peavad nii makseteenuse lepingu kehtivuse ajal kui ka pärast selle lõppemist hoidma saladuses kõiki andmeid, mis on neile teatavaks saanud suhtest kliendiga, muu hulgas andmeid kliendi, tema konto ja maksetehingute kohta, välja arvatud juhul, kui õigusaktidest tuleneb õigus või kohustus andmeid avaldada. Sama paragrahvi lg 2 sätestab, et makseteenuse pakkujal ei ole saladuse hoidmise kohustust ulatuses, milles tema klient on andmete avaldamisega kirjalikus või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis nõustunud. Seega tuleneb SEB kohustus makseteenuse lepingu sõlmimisel järgida ka saladuse hoidmise kohustust.

2.2.3. Kuna makseteenuse leping on sõlmitud Erasikuga, siis kohaldub lisaks VÕS-ile ka IKS ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 (edaspidi isikuandmete kaitse üldmäärus), mis sätestab füüsiliste isikute kaitse isikuandmete töötlemisel.

2.3. SEB on rikkunud IKS-is ja isikuandmete kaitse üldmääruses kehtestatud nõudeid.

2.3.1. SEB on avaldanud Erasiku isikuandmeid, mis SEB on saanud Erasikule makseteenust osutades. Erasik on SEB-iga makseteenuse lepingut sõlmides nõustunud SEB-i üldtingimuste ja isikuandmete töötlemise tingimustega. Isikuandmete töötlemine on lubatud kindlatel eesmärkidel, mis on sätestatud ka SEB-i isikuandmete töötlemise üldtingimustes.¹ Eeltoodud tingimuste punkti 8 ja 9 kohaselt on isikuandmete töötlemine lubatud vaid isiku ja panga vahelises õigussuhtes, antud juhul on selliseks isikuks füüsiline isik Erasik. Näiteks võib SEB isikuandmeid töödelda Erasikuga sõlmitud lepingute täitmiseks, vastutustundliku laenamise põhimõtete järgimiseks, rahapesu nõuete järgimiseks jne). Mitte ühestki tingimusest või lepingust ei tulene SEB-ile õigust kasutada Erasiku, kui füüsilise isiku andmeid kolmandate osapooltega seotud vaidluses. SEB on rikkunud Erasikule teenust osutades teenuse tingimusi, kuna Erasik ei ole andnud SEB-ile nõusolekut pangakonto andmete edastamiseks kohtumenetlustes eesmärgiga kaitsta SEB-i huve. Erasik ei ole andnud nõusolekut oma isikuandmete edastamiseks Osaiingu Hexanor (pankrotis) võlausaldajatele, pankrotihaldurile ja kohtule.

2.3.2. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 alapunkti a) alusel on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil. Artikli 6 alapunkt f) alusel on isikuandmete töötlemine seaduslik, kui isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid. SEB on rikkunud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 alapunkte a ja f.

2.3.3. Erasiku isikuandmeid on töödeldud ilma tema nõusolekuta, millega on rikutud eelpool viidatud määruse artiklis 5 (p 1, a) nimetatud üldpõhimõtet, mille kohaselt peab isikuandmete

¹ Arvutivõrgus: https://www.seb.ee/files/tingimused/SEB_isikuandmete_tootlemise_tingimused_15022020_est.pdf

töötlemine toimuma seaduslikult, õiglaselt ja läbipaistvalt. Krediidiasutuse poolt kliendi andmete töötlemine peaks toimuma vastavalt isikuandmete vahendamist käsitlevatele eeskirjadele. Euroopa Kohus on leidnud, et isikuandmete töötlemine on ka krediidiasutuse poolt ühe oma kliendi nime ja aadressi kohta teabe andmine.² Sama järeldus on kohaldatav ka isiku pangakonto andmete puhul.

2.3.4. Eeltoodust järeldub, et SEB on rikkunud Erasiku õigusi ning IKS-is ja isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud isikuandmete töötlemise nõudeid. Sealjuures, SEB ei ole mitte lihtsalt kasutanud Erasiku andmeid selleks, et objektiivselt kajastada faktilisi asjaolusid vmt, vaid SEB eesmärk oli andmete avaldamisega kahjustada Erasiku mainet, sest SEB viitas oma vastuväites sellele, et Erasikul ei ole pangakontol raha. Seega kasutas SEB isikuandmeid oma kliendi halvustamiseks, mis on eriti taunitav. Pole välistatud, et SEB töötajatel on tavaks klientide pangakontosid revideerida ning andmeid vastavalt oma soovidele ja huvidele kasutada. Kõiki neid asjaolusid tuleb järelevalvemenetluse raames kontrollida, et vältida sarnaseid rikkumisi tulevikus ning võtta vastutavad isikud vastutusele.

2.4. SEB tegevus on käsitletav rikkumisena, mida AKI on kohustatud uurima.

2.4.1. IKS § 56 alusel teostab kehtestatud õigusaktides ning määruse sätestatud nõuete ning muudes seadustes isikuandmete töötlemisele kehtestatud nõuete täitmise üle teostab riiklikku ja haldusjärelevalvet AKI.

2.4.2. IKS § 65 lg 1 sätestab, et isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 5 sätestatud isikuandmete töötlemise põhimõtete rikkumise eest, samuti nimetatud määruse artiklites 5–7 ja 9 sätestatud andmesubjekti nõusoleku andmise korra rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot. IKS § 65 lg 2 kohaselt sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem.

2.4.3. Lisaks IKS § 56 lg 2 p 3 alusel võib AKI vajaduse korral algatada väärteomenetluse ja kohaldada karistust, juhul kui teiste haldusõiguslike meetmetega ei ole võimalik saavutada seaduses või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/679 sätestatud nõuete täitmist

2.4.4. HMS § 4 lg 2 kohaselt tuleb kaalutusõigust teostada kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve. AKI on ebaõigetel kaalutlustel keeldunud järelevalvemenetlust SEB suhtes algatamast. Kuna Erasiku suhtes ei ole alustatud kohtumenetlust, siis on tegemist olulise kaalutusveaga. Seega on AKI järelevalvemenetluse algatamisest keeldumisel tuginenud asjakohatutele faktidele ja põhjendustele. SEB on rikkunud Erasiku õigusi ning IKS-is ja isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud isikuandmete töötlemise nõudeid. AKI on kohustatud algatama järelevalvemenetluse SEB suhtes seoses Erasiku isikuandmete ebaseadusliku töötlemisega.

2.4.5. Riigivastutuse seaduse § 6 lg 4 kohaselt, kui õigusvastaselt on jäetud andmata haldusakt või sooritamata toiming, mille andmine või sooritamine tuleb otsustada kaalutusõiguse (diskretsiooni) alusel, teeb kohus nõude rahuldamise korral avaliku võimu kandjale ettekirjutuse asja uueks otsustamiseks.³ Juhul, kui AKI asjakohatut kaalutusviga ja põhjendust ei kõrvalda, on eraisik sunnitud oma õiguste kaitseks pöörduma kohtu poole, kohustades AKI-t alustama järelevalvemenetlust SEB suhtes. Sellisel juhul on AKI kohustatud hüvitama kõik kohtumenetlusega seotud kulud.

Lähtudes ülaltoodust ning juhindudes viidatud õigusaktidest, palun:

1. rahuldada vaie ja tunnistada kehtetuks Andmekaitse Inspektsiooni 05.03.2020 otsus nr 2.1.-1/20/861;
2. alustada AS-i SEB Pank suhtes järelevalvemenetlust seoses Erasiku isikuandmete

² EKo C-580/13, Coty Germany GmbH vs Stadtparkasse Madgeburg, p 26.

³ 22.10.14 RKHKo nr 3-3-1-42-14, p 19

ebaseadusliku töötlemisega.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Olen tutvunud vaide esitaja kaebuse, Andmekaitse Inspektsiooni menetluse algatamata jätmise teate ning menetluse algatamata jätmise teate peale esitatud vaidega. Vaide osas leian järgnevat.

Vaide ese

Vaide esitaja palub vaides:

1. Rahuldada vaie ja tunnistada kehtetuks Andmekaitse Inspektsiooni 05.03.2020 otsus nr 2.1.-1/20/861;
2. Alustada AS-i SEB Pank suhtes järelevalvemenetlust seoses Erasiku isikuandmete ebaseadusliku töötlemisega

Kõigepealt pean vajalikuks vaide esitajale selgitada, et menetluse algatamata jätmise teated on toimingud haldusmenetluse seaduse (HMS) § 106 mõistes. Haldusmenetluse käsiraamatu järgi ei ole vaidemenetluses võimalik toimingut kehtetuks tunnistada.⁴ Täiendavalt märgin, et kohtupraktika järgi puudub isikul õigus järelevalveasutuselt nõuda konkreetse järelevalvemeetme, sh ka järelevalve algatamist, juhul kui järelevalveasutusel on menetluse algatamise või algatamata jätmise osas kaalutusõigus.⁵ Küll aga tuleb menetluse algatamata jätmisel seda arusaadavalt põhjendada.

Vaide punkti 1.2 kohaselt tugines 05.03.2020 kaebuses Erasik sellele, et AS SEB pank esitas 06.12.2019 OÜ Hexanor (pankrotis) pankrotihaldurile vastuväite (05.03.2020 kaebuse lisa 3), millele oli lisatud isiku kui erasiku SEB-is oleva pangakonto väljavõte. Seega oli kaebuse esemeks Erasiku kui füüsilise isiku pangakonto väljavõtte edastamine AS SEB panga poolt juriidilise isikuga seotud pankrotimenetluses, mille osas vaide esitaja leidis, et pank on edastanud kolmandatele isikutele tema pangakonto andmeid ilma õigusliku aluseta ning rikkunud seega isikuandmete töötlemise nõudeid.

Kuna Andmekaitse Inspektsioon jättis menetluse algatamata, siis on inspektsioonile arusaadavalt vaide esitaja sooviks, et Andmekaitse Inspektsioon vaataks uuesti läbi vaide esitaja 05.03.2020 kaebuse ja algataks AS SEB panga suhtes järelevalvemenetluse vaide esitaja pangakonto andmete ebaseadusliku avalikustamise osas.

Isikuandmete töötlemine

Euroopa Liidu isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 4 lg 1 kohaselt on isikuandmeteks igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada. Sama artikli lõike 2 kohaselt on isikuandmete töötlemine iga isikuandmetega tehtav toiming. Isikuandmete töötlemise õiguslikud alused on ära toodud IKÜM artiklis 6. Kuna IKÜM on nn üldseaduseks, siis ei välista see võimalust siseriiklikus eriseaduses sätestada mingis valdkonnas erisusi nii isikuandmete töötlemisele kui ka selle üle järelevalvele. Nimelt üldmääruse põhjenduspunktis 10 on selgitatud, *et seoses isikuandmete töötlemisega juriidiliste kohustuste täitmiseks, avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks või vastutava töötleja avaliku võimu teostamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud säilitada või kehtestada õigusnormid käesoleva määruse eeskirjade kohaldamise täpsustamiseks. Koostöimes andmekaitset käsitlevate üldiste ja horisontaalsete õigusaktidega, millega rakendatakse direktiivi 95/46EÜ, on liikmesriikidel mitmeid sektoripõhiseid õigusakte*

⁴ 4 A. Aedmaa jt. Haldusmenetluse käsiraamat, 2004, lk 469, p 14.1.2. ning lk 482 p 14.2.6

⁵ Tallinna Ringkonnakohtu 01.10.2015 otsust nr 3-14-51724, täpsemalt p 13

valdkondades, mis vajavad spetsiifilisemaid sätteid. Samuti nähakse käesoleva määrusega ette liikmesriikidele ette manööverdamisruum oma eeskirjade, sh isikuandmete eriliiki töötlemise täpsustamiseks. Sellega seoses ei välista käesolev määrus sellist liikmesriigi õigust, millega määratakse konkreetsete töötlemisjuhtude asjaolud, sh määratakse täpsemalt kindlaks tingimused, mille alusel isikuandmete töötlemine on seaduslik.

Eeltoodust tulenevalt tuleb isikuandete töötlemisel ja edastamisel lisaks üldmäärusele ja isikuandmete kaitse seadusele vaadata ka eriseadusi, mis vastavad valdkonda reguleerivad. Kui eriseaduses on mingile isikuandmete töötlemisele ja järelevalvele kehtestatud erikord, siis tuleb lähtuda eriseadusest.

Andmete kohtule edastamine

Vaide esitaja on vaide punktis 2.1 märkinud, et *Eraisik on füüsiline isik, kes ei ole tsiviilasjas 2-18-11704 menetlusosaline ja andmeid on avaldatud siis, kui kompromiss ei olnud veel kohtule isegi esitatud*

Eeltooduga siiski üheselt nõustuda ei saa. Edastatud dokumentidest nähtub, et:

- 03.12.2019 – sõlmisid võlausaldajad kompromissi;
- 06.12.2019 – e-toimiku väljavõtte järgi (kaebuse lisa nr 4) edastas SEB jurist kohtule vastuväited kompromissile (samad dokumendid, mis edastati pankrotihaldurile), kuid seal ei selgu, millal kompromiss kohtusse edastati.
- 06.12.2019 – SEB jurist edastas vaidlusalused dokumendid, sh kaebaja pangakonto väljavõtte pankrotihaldurile
- 10.12.2019 – kaebuse lisa nr 3 kohaselt edastas pankrotihaldur need dokumendid, sh kaebaja pangakonto väljavõtte võlausaldajatele
- 09.01.2020 – kohtumääruses kajastatu kohaselt esitas pankrotihaldur 10.12.2019 kohtule taotluse võlausaldajate üldkoosolekul sõlmitud kompromissi kinnitamiseks

Eeltoodust tulenevalt edastati vastuväide koos vaide esitaja pangakonto väljavõttega küll enne kompromissi edastamist kohtule ja pankrotihaldurile, kuid ei edastatud enne kompromissi kohtule edastamist teistele võlausaldajatele.

Andmekaitse Inspeksioon jättis menetluse algatamata põhjusel, et andmed on edastatud kohtule kohtumenetluse käigus ning inspeksioonil puudub pädevus hinnata, kas ja milliseid andmeid pooled kohtule esitavad. Vaide esitaja on seisukohal, et kuna tema füüsilise isikuna ei ole menetlusosaline, siis olnud pangal õigust tema kui eraisiku (juhatuse liikme) pangakonto väljavõtet kohtule edastada. Lisaks on vaide esitaja vaide punktis 2.1.3 asunud seisukohale, et *SEB avaldas isikuandmeid mitte kohtule, vaid pankrotihaldurile vastuväidet esitades, st avaldamise hetkel ei olnud kohtumenetlus veel alanud.*

Andmekaitse Inspeksioon eeltooduga ei nõustu. Kuna pankroti välja kuulutamine on kohtu ainupädevus, siis kohus kui pankrotimenetluse organ teostab järelevalvet pankrotimenetluse seaduslikkuse üle. Selle ülesande täitmiseks peab kohus võtma omal algatusel meetmeid selgitamiseks välja, millised on pankrotimenetluses seisukohast tähtsust omavad asjaolud ja korraldama vajalike tõendite kogumise. Lisaks teostab kohus ka järelevalvet pankrotihalduri tegevuse üle. Kohus otsustab ka jaotusettepaneku ja pankrotimenetluses tehtud kompromissi kinnitamise ning pankrotimenetluse lõpetamise. Seega toimub kogu pankrotimenetlus kohtu järelevalve all ehk kohtumenetluse raames ning Andmekaitse Inspeksioonil puudub pädevus sekkuda menetlusse. Eeltoodut on vaide esitajale selgitatud ka menetluse algatamata jätmise teates, mistõttu seda üle ei korrata. Antud juhul algas pankrotimenetlus 17.10.2018 pankroti välja kuulutamise (vt ka esitatud vaide lisa 1 ehk Harju Maakohtu 09.01.2020 määruse nr 2-18-11704 punkti 1 lk-1 3).

Seega oli menetluse algatamata jätmise põhjusel, et Andmekaitse Inspeksiooni järelevalve alt

on väljas isikuandmete töötlemine/edastamine kohtule andmete edastamise osas (mida on põhjalikult selgitatud menetluse algatamata jätmise teates), õiguspärane. Kui Andmekaitse Inspeksioon hakkaks hindama, kelle kohta ja milliseid andmeid võib kohtule edastada, oleks tegemist kohtumenetluse sekkumisega.

Juhul, kui keegi on edastanud kohtule tõendeid/andmeid, mis on saadud ebaseaduslikult või ei ole asjakohased, siis on igal isikul õigus vaidlustada kohtus tõendi lubatavust ning on kohtu otsustada, kas ta tõendit arvestab või mitte. Antud juhul on kohus kompromissi kinnitamise otsuses pidanud vajalikuks kajastada ka vaide esitaja kui füüsilise isiku pangakonto seisu.

Ka ei saa Andmekaitse Inspeksioon nõustada vaide esitajaga selles, et AS SEB pank *avaldas isikuandmeid mitte kohtule, vaid pankrotihaldurile vastuväidet esitades, s.t avaldamise hetkel ei olnud veel ka kohtumenetlust alanud. Pankrotihaldur saatis kohe Erasikule isikuandmed edasi kõigile võlausaldajatele (vt 05.03.2020 kaebuse lisa 3).* Kaebusele lisatud e-kirja ning e-toimiku väljavõttest (05.03.2020 esitatud kaebuse lisad nr 3 ja 4) nähtub, et AS SEB pank edastas 06.12.2019 vastuväited kompromissotsusele nii Harju Maakohtule kui pankrotihaldurile. Ehk siis ei ole tõene vaide esitaja seisukoht, et AS SEB pank ei avaldanud vaide esitaja isikuandmeid kohtule, vaid ainult pankrotihaldurile. Ka ei edastanud pankrotihaldur kohe neid andmeid võlausaldajatele, vaid alles 10.12.2019. See, kellele andmeid avaldas kohus või pankrotihaldur, seda ei saa pank enam kontrollida. Küll aga peab iga isikuandmeid saanud isik samuti järgima isikuandmete töötlemise nõudeid.

Nõustun vaide esitajaga selles, et ka kohtumenetluses tuleb arvestada isikuandmete töötlemise nõuetega. Eeltoodu ei tähenda aga seda, et pooltel ei oleks õigust oma väidete tõendamiseks kohtule isikuandmeid sisaldavaid tõendeid esitada. Küll aga on pooltel oma isikuandmete kaitseks võimalik paluda kohtul kuulutada menetlus kinniseks. Nagu nähtub edastatud dokumentidest, siis on AS SEB pank edastanud kohtule ka taotluse istungi kinniseks kuulutamiseks vaide esitaja isikuandmete kaitseks. Seega tuleb kohtul hinnata kas kohtule edastatud materjalid sisaldavad selliseid andmeid, mis riivaksid oluliselt vaide esitaja eraelu puutumast.

Pangakontoväljavõtte kui isikuandmed ning järelevalve teostamine

Nõustume vaide esitajaga selles, et füüsilise isiku pangakonto väljavõtte puhul on tegemist küll isikuandmetega, kuid tegemist on ka pangasaladusega, mille juurdepääs ja vastutus pangasaladuse ebaseadusliku avalikustamise eest on reguleeritud krediitiasutuste seaduses. Ehk siis eriseaduses. Nimelt sätestab krediitiasutuse seaduse § 88 lg 1, et pangasaladusena käsitletakse kõiki andmeid ja hinnanguid, mis on krediitiasutusele teatavaks saanud tema või teise krediitiasutuse kliendi kohta. Eelnimetatud paragrahvis on ka sätestatud, kelle ja millisel juhul on pangasaladuse avalikustamine lubatud.

Nii näiteks on saksa õiguspraktika kohaselt võimalik pangasaladust sisaldavat informatsiooni avaldada ka juhtudel, kui eri õiguslike huvide hindamise tulemusena on pangasaladuse avaldamine oluline, ning olukorras, kus pank on kohustatud kaitsma näiteks enda huvisid suhetes oma kliendiga. See põhimõte on kajastamist leidnud ka kehtiva krediitiasutuste seaduse § 88 lõikes 9.

Seega võivad krediitiasutused valitseva arvamuse kohaselt avaldada ja teatavaks teha pangasaladuse alla käivaid asjaolusid tulenevalt oma isiklikest varalistest ja õiguslikest huvidest. See põhimõte vastab eelkõige õigustatud huvidega arvestamise põhimõttele. See õigustus on näide üldisest hüvede- ja huvide kaalumisest. Panga huvi pangasaladust sisaldava informatsiooni avaldamiseks on olemas, kui pangasaladusega kaitstud informatsiooni avaldamine on vajalik ja õigustatud selleks, et pank suudaks edukalt kaitsta oma isiklikke

nõudeid kliendi vastu või end kliendi õiguslike nõuete vastu.⁶

Kuigi ka pangakonto andmete puhul on tegemist isikuandmetega, on siiski seaduses ammendav loetelu asutustest, kellel ja millisel juhul on pangasaladusele juurdepääs. Andmekaitse Inspeksiooni nende asutuste nimekirjas ei ole. Seega pole Andmekaitse Inspeksioonil võimalik teostada järelevalvet ka pangasaladuse avalikustamise üle. Lisaks ei annaks ka järelevalvemenetlus antud juhul enam soovitud tulemust, kuna andmed on juba avalikustatud ehk siis ettekirjutuse tegemisega ei oleks enam võimalik ka õiguslikku olukorda taastada/saavutada.

Krediidiasutuste seaduse § 134¹⁰ näeb ette vastutuse pangasaladuse hoidmise kohustuse rikkumise eest, mille kohtuväliseks menetlejaks on Finantsinspeksioon (krediidiasutuste seaduse § 134¹⁸). Seega isegi juhul kui Andmekaitse Inspeksioonil oleks pädevus teostada järelevalvet pangasaladuse avalikustamise üle, ei oleks inspeksioonil võimalik selle eest kedagi vastutusele võtta. Kuna Andmekaitse Inspeksioon ei saa sekkuda kohtule edastatud tõendite esitamisse ning inspeksioonil puudub juurdepääs pangasaladusele ning pädevus menetleda pangasaladuse ebaseaduslikku avaldamist, siis jääb vaie rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/

Pille Lehis
peadirektor

⁶ Juridica 2002/3 Lk 171-176